

Soru:

Avrupalı yetkililerin Sudan'a akın ettikleri, Hamduk hükümetini destekleyici açıklamalar yaptıkları göze çarpıyor. 16 Eylül 2019'da Fransa Dışişleri Bakanı, resmi temaslarda bulunmak üzere geldiği Hartum'da, Sudan Başbakanı Hamduk ile görüştü. Le Drian, ülkesinin Sudan'a 60 milyon Avro mali yardım sağlayacağını ve Sudan'ı teröre destek veren ülkeler listesinden çıkarmak için çalışacağını söyledi. Resmi temaslarda bulunmak üzere Hartum'a gelen Almanya Dışişleri Bakanı da Sudan'ın adının terörü destekleyen ülkeler listesinden çıkarılması hakkında benzer açıklamalar yaptı... Bu temalar ve mali yardımlar, ordu karşısında Özgürlük ve Değişim Güçleri'nin elini güçlendirmek için mi? Yoksa başka nedenlerden ötürü mü? Sudan Başbakanı Abdullah Hamduk, 05 Eylül 2019'da Nisan ayındaki darbenin ardından ilk hükümetin kurulduğunu açıkladı ve "Ordu ile siviller arasında geçen ay imzalanan iktidar paylaşımı anlaşması uyarınca hükümetin üç yıl görev yapacağını söyledi..." [05.09.2019 France 24] İktidar paylaşımı anlaşmasının istikrarlı bir şekilde devam etmesi bekleniyor mu? Yoksa yeniden gerginlik yaşanabilir mi?

Cevap: Cevabın açıklığa kavuşması adına aşağıdaki hususlara bir göz atmak gerekiyor:

1- İngiltere'nin, İngiliz medyasının ve bölgedeki ajanlarının yardımıyla Özgürlük ve Değişim Güçleri, zulüm, açlık, yoksunluk ve yolsuzluğa karşı ayaklanan halkın devrimini çaldılar. Halkın sırtına binen bu güçler, koşulların iyileşmesi için radikal hiçbir çözüm ortaya koymadılar, aksine yozlaşmış vaka cinsinden çözümler sundular. Amerika yanlısı Askeri Konsey ile Avrupa yanlısı Özgürlük ve Değişim Güçleri arasında gerçekleşen müzakerelerin ardından 17 Ağustos 2019'da Anayasal Bildiri konusunda mutabakat sağladılar... Böylelikle devrimci halkın fedakârlıkları heder olup gitti. Anlaşma, İslam ve hükümleri karşıtı laik Batı temellerine dayalı yozlaşmış vakanın devamı niteliğindedir! Askeri Konsey ile Özgürlük ve Değişim Güçleri arasında varılan anlaşma, 39 aylık geçiş dönemi boyunca 5'i askeri yönetim, 5'i Özgürlük ve Değişim Bildirgesi Güçleri tarafından seçilen, biri ise tarafların üzerinde uzlaştığı sivil olmak üzere 11 üyeli bir egemenlik konseyinin kurulmasını içeriyor... Ayrıca anlaşmaya göre ilk 21 aylık sürede egemenlik konseyinin başkanlığını Askeri Konsey, geri kalan 18 aylık sürede de Özgürlük ve Değişim Güçleri yürütecek. Geçiş döneminin ardından genel seçimler yapılacak ve yasama meclisi kurulacak. Savunma ve İçişleri bakanlarının seçimi de Egemenlik Konseyi'ndeki askerlerin yetkisinde olacak. Yani Egemenlik Konseyi içindeki askerler, ordu, güvenlik, istihbarat servisi ve Egemenlik Konseyi'nin ilk dönem başkanlığı sayesinde aynı hegemonyasını sürdürecekler...

2- Görüldüğü gibi iktidardaki ordunun yetkileri, güç unsurlarını içeriyor. Örneğin Egemenlik Konseyi'nde 5, Bakanlar Kurulu'nda 2 bakan (İç ve savunma bakanları) askerdir. Geçiş hükümetinin Savunma Bakanı General Cemalettin Ömer, şu anda silahlı kuvvetlerin en kıdemli subaylarından biridir. Askeri İstihbarat Servisi'nde uzun süre birlikte çalıştıkları için Eski Savunma Bakanı Avad bin Avf'ın en yakın dostudur. Abdül Fettah El Burhan, Genel İstihbarat Müdürü Ebu Bekir Dampolat, Ömer Zeynel Abidin de Harp Okulu'ndan arkadaşlarıdır... Bütün bunlar eski rejimin, geçiş döneminde güçlü bir şekilde var olacağı, Avrupa "İngiltere" ajanı sivil hükümetin hedeflerine erişmesi önüne bir sürü engel ve takoz koyacağı anlamına gelir... Böylece Amerikan ajanlarının kefsi ağır basmaya devam edecektir.

3- İngiltere'deki Manchester Üniversitesi'nde ekonomi alanında Master ve Doktora yapan, Özgürlük ve Değişim Güçleri tarafından başbakanlığa aday gösterilen Abdullah Hamduk, 20 Ağustos 2019'da başbakan olarak atandı ve Bakanlar Kurulu'na etkin yetkiler verildi... Kısa süre sonra Hamduk, 39 aylık geçiş dönemi için 05 Eylül 2019'da hükümetin kurulduğunu duyurdu. Buna göre İngiltere ve Avrupa yanlısı başbakan, Avrupa tandanslı bir çalışma yürütecektir... Egemenlik Konseyi başkanı, Genelkurmay başkanı Abdül Fettah El Burhan, yardımcısı Hızlı Destek Kuvvetleri Komutanı Muhammed bin Hamdan Daklu ve diğer Amerikan yanlısı askerler ise Amerikan tandanslı bir çalışma yürüteceklerdir...

4- Anayasal Bildiri'ye göre Sudan yönetimi, yabancı güçlere sadık ve farklı yetkilere sahip iki ekipten oluşuyor. Bu durum, halkın sorunlarının çözümü ve yaşamlarının güvence altına alınması konusunda çalışmalarına yansiyacaktır. Temel endişeleri, efendilerine hizmet etmek olacak ve

dolayısıyla içsel ve dışsal yöntemlerle biri diğerini diskalifiye etmeye çalışacaktır... Bilindiği üzere Sudan'da bu tür konseylerin kurulması, geçiş dönemleri ve krizlerle ilgilidir... Ordunun, devlet kurumlarını düzenlemesi, konseyi ilga etmesi ve ülkeye başbakanı olarak bir askeri subayı dayatması ile son bulur... Örneğin 1 Ocak 1956 yılında Sudan'ın bağımsızlığının hemen öncesinde iktidarı devralmak üzere 26 Aralık 1955 yılında ilk Egemenlik Konseyi kuruldu ve 17 Kasım 1958 yılındaki İbrahim Abud ekibinin darbesine kadar devam etti... 1969 yılındaki Numeyri darbesine, sonra 30 Haziran 1989 yılındaki El Beşir darbesine kadar Egemenlik Konseyi olmuştur... Sonra El Beşir devrildi ve Egemenlik Konseyi kuruldu... Bu konseyler daima Amerika-İngiltere çatışmasıyla ve tek başlarına yönetim oluşturma arzusuyla ilintilidir. Oluşturulamazsa, biri diğerini diskalifiye eden kadar ateşkes imzalanır. Tıpkı daha önce olduğu gibi. Mesela Amerika, halk devrimini absorbe etmek için İngiliz yanlısı Sadık El Mehdi'nin başbakanlığına sessiz kalmış, ordudaki adamlarına çeki düzen vermesinin ardından 1989 yılında El Beşir aracılığıyla darbe yapmıştır. El Beşir, halk devrimini zapturapt edemeyince, sundukları hizmetleri önemsemeksizin daha önce uşakları Numeyri, Mübarek ve benzerlerine yaptığı El Beşir'i de ekarte etmiştir! El Beşir sonrasında Askeri Konsey kurulmuştur... Şimdi güncel Egemenlik Konseyi ile aynı senaryo bir kez daha tekrarlanıyor. Amerikan yanlısı Askeri Konsey, halkın öfkelerini absorbe etmek için Özgürlük ve Değişim Güçleri içindeki İngiliz ajanları ile uzlaşmak zorunda kaldı. Özgürlük ve Değişim Güçleri'nin iktidara katılımını kabul etti. Ama bu kez, önceki gibi olmadı. Zira ordu, Sadık El Mehdi döneminde yaptığı gibi iktidarı tamamen teslim etmedi, aksine Egemenlik Konseyi adı altında iktidarın başında kaldı. Hükümetteki hassas ve önemli bazı makamları elinde tuttu, hatta hükümeti etkileyebilecek başka yetkiler verildi. Ülkeyi yöneten Egemenlik Konseyi'nin yarısı askerlerden oluşuyor ve Genelkurmay Başkanı El Burhan da 21 aylık süre boyunca Egemenlik Konseyi'nin başkanlığını yapacak. Ordu ve güvenlik birimlerinin otorite ve hegemonyasını garanti altına almak için de Savunma ve İçişleri bakanları askerlerden seçilecek.

5- Beklentilere gelince, ABD ve İngiltere sükünle bir arada yaşayamaz. Çünkü çıkarları ve uydusu olan yerel aygıtları farklıdır. Onun için her iki taraf da diğerinin hamlesini olgunlaşmadan yok etmeye çalışacaktır! Güncel olaylar takip edildiğinde, ilintileri enine boyuna düşünüldüğünde, yerel ve yabancı özellikle de Amerikalı ve Avrupalı yetkililerin açıklamaları incelendiğinde, tarafların rakibini baskılamak, üstün gelmek ve iktidardan diskalifiye etmek için kullanacağı baskın yöntemlerin şunlar olacağı görülür:

Askerler, hükümete ekonomik yönden baskı yapacaktır. Halkın, El Beşir karşıtı protestolarının en önemli nedenlerinden biri kötü ekonomik durumdur. Mevcut hükümet, halkın ekonomik durumunu iyileştirme sözü verdi. Bu konuda başarısız olursa insanlar yeniden gösterilere başlayacak, Özgürlük ve Değişim Güçlerini diskalifiye etmek yani Avrupa kanadını Sudan'dan dışlamak için askerlere gün doğacaktır... Ekonominin can damarı Amerika'nın elindedir. Şöyle ki:

A- Hamduk, Almanya Dışişleri Bakanı ile düzenlediği basın toplantısında, "Sudan büyük bir ekonomik meydan okuma ile karşı karşıyadır dedi ve yerel para birimindeki değer kaybının durdurulması, enflasyonun düşürülmesi ve bankacılık sistemine güvenin yeniden tesis edilmesi için çalışacaklarını ifade etti... Sudan'ın adının terörü destekleyen devletler listesinden çıkartılması için Washington ile bir anlayışa varılmazsa, zorlukların devam edeceğini kaydetti..." [03.09.2019 Anadolu Ajansı] Hamduk, yaptığı açıklamada "Eski rejimin yok oluşuyla engellerin ortadan kalkmasından sonra Washington ile ilişkilerimizin normalleşmesi birinci önceliğimizdir." dedi. [08.09.2019 Anadolu Ajansı] Bu nedenle hükümet, yaptırımların kaldırılması konusunda Amerika'ya gebedir...

B- Amerika, yaptırımların kaldırılması konusunda ağır davranacağını ima etti. Ajanlarının, sokağı sakinleştirmek için imzalamak zorunda kaldığı Anayasal Bildiri'nin ardından Sudan'a sağlanan desteği gözden geçireceğini söyledi. "İlah gazetesine göre görev süresi dolan ABD'nin Hartum maslahatgüzarı, Sudanlı üst düzey şahsiyetlere, Sudan'a uygulanan yaptırımların kaldırılmasının yakın gelecekte söz konusu olmadığını belirtti." [04.09.2019 İlah] Yani Amerika, Hamduk hükümetine baskı yapmak için yaptırımları bir koz olarak kullanacağını vurguladı. Oysa öncesinde El Burhan'a yaptırımları kaldırma taahhüdünde bulunmuştu. El Burhan o gün yaptığı açıklamada, "Yaptırımlar dosyasında önceki rejimden bu yana süregelen tedbirler var. Bu konuyu ABD yönetimi ile görüşmeleri üzere hukukçular gönderdik. ABD, barış sürecinin nihayetlenmesiyle birlikte Sudan'ın adını terörizmi destekleyen devletler listesinden çıkarmaya söz verdi. Bunun zamanının geldiğine inanıyoruz..."

Anlaşma geçici hükümetin yapısına ilişkin belgenin hazırlanmasından sonra imzalanacak..." demişti. [07.07.2019 Şarku'1 Avsat] ABD'nin Hartum Maslahatgüzarı Steven Koutsis, 07 Temmuz 2019'da yaptığı açıklamada "Yakında Sudan'ın adının terörizmi destekleyen devletler listesinden çıkarılabileceğini kaydetti..." [07.07.2019 El Haliç online]

C- Uluslararası para kurumları (IMF ve Dünya Bankası), Sudan'a ancak Amerika'nın izni ile kredi verebilir. Bu, Amerika ve içerideki uşaklarının elindeki başka bir baskı aracıdır... Ayrıca Sudan'ın adı hâlâ Amerika'nın terörizmi destekleyen devletler listesindedir. Bu, uluslararası para transferlerinde Amerikan sistemini kullanamayacağı anlamına gelir... İşlemleri dolar endeksli olduğu için bu, Sudan'ın uluslararası ticareti önündeki en büyük engellerden biridir.

Avrupa ve dolayısıyla "Özgürlük ve Değişim Güçlerine" gelince, iki çizgide hareket edeceği öngörülüyor: Birincisi, "yaptırımlar ve Amerika'nın yaptırımları kaldırmayı ötelemesi" ve bunun sonucunda ekonomik baskı mevzusunun çözümünde Avrupa'dan yardım istemek... İkincisi, tahsis edilen mali bütçe ile ordu ve güvenlik güçlerine baskı yapmak...

Birincisi: Avrupa "ve dolayısıyla Özgürlük ve Değişim Güçleri", yaptırımların Sudan ekonomisi üzerinde çok büyük etkisinin olduğunu biliyorlar ve Amerika'nın baskı yapmak için yaptırımların kaldırılmasını erteleyeceğinin de farkındalar. Bu nedenle Sudan hükümetini Birleşmiş Milletler'de desteklemek ve mali yardım sağlamak için gayret sarf ediyorlar... Almanya, yardım etmeye hazır olduğunu söyledi. Almanya Dışişleri Bakanı Heiko Maas, "Ekonomik kalkınmanın başlıca şartı Sudan'ın adının terörü destekleyen devletler listesinden çıkartılmasıdır. Bu konuda Hamduk hükümetine destek olacağız. Bu ayki BM Genel Kurulu'nda bu konuyu gündeme getireceğiz." ifadesini kullandı. [08.09.2019 Anadolu Ajansı] Fransa Dışişleri Bakanı Le Drian, 16 Eylül 2019'da Hartum'u ziyaret etti ve Başbakan Abdullah Hamduk ile görüştü. Le Drian burada yaptığı açıklamada, "Sudan'ın adının terörü destekleyen devletler listesinden çıkarılması için ülkesinin çalışmaya hazır olduğunu söyledi ve Hartum hükümetine 15 milyon avrosu acil 60 milyon avro maddi yardımda bulunacaklarını kaydetti." [16.09.2019 Rakube Es Sudan] Bu açıklamalar, Özgürlük ve Değişim Güçleri ile Hamduk hükümetinin desteklendiğini gösteriyor.

İkincisi, iki şeyi kapsıyor: Ordunun bütçedeki payını azaltmak ve güvenlik birimlerini yeniden yapılandırmak. Hamduk tarafından yapılan açıklamalar açıkça bunu gösteriyor:

- Bütçe konusunda Hamduk, "Askeri harcamaların azaltılması" çağrısında bulundu ve askeri harcamaların, devlet bütçesinin yüzde 80'ini tükettiğini belirtti..." [26.08.2019 arabicpost] Hamduk, ülkedeki silahlı gruplar ile imzalanacak barış anlaşmasının "barışa dönüş" kapı aralaması gerektiğini ileri sürdü. Yani birçok askeri harcamaların Sudan bütçesi üzerindeki yükünü kaldırmak istiyor.

- Güvenlik birimlerinin yeniden yapılandırılmasına gelince, Sudan ordusu ve güvenlik güçlerinin mevcut yapısı, özellikle Hızlı Destek Kuvvetlerinin konumu, El Beşir rejiminin bir tasarımıdır. Sudanlı devrimcilere felaketi tattırılmışlardır... Dolayısıyla bu, güvenlik birimlerinin devletin kontrolünde olacak ve kanuna uyacak şekilde yeniden yapılandırılması talebi için Özgürlük ve Değişim Güçleri'ne gerekçe sağlıyor. "Hamduk, Hızlı Destek Kuvvetleri'nin yeniden yapılandırılması kapsamında güvenlik birimlerine entegre edileceğini ve ülke yararına ulusal bir ordu kurulacağını açıkladı. Hamduk, güçlü ulusal bir ordu tesis edilmesi için Hızlı Destek Kuvvetleri ve silahlı kuvvetlerin bütün militanları dâhil olmak üzere güvenlik birimlerinin yeniden yapılandırılması konusunda hükümetin kararlı olduğunu belirtti." [11.09.2019 El Cezire.net]

6- Görünüşe göre Avrupa'nın Özgürlük ve Değişim Güçlerini destekleme girişimlerinin başarı şansı, Amerika ve yandaşlarına oranla daha azdır. Bunun nedeni şudur:

- **Avrupa'nın sağlayacağı mali yardım**, sorunu çözmez, zira Amerika, Sudan'ın adını terörizmi destekleyen devletler listesinden çıkarmadığı sürece Başbakan'ın da belirttiği gibi zorluklar yaşanacaktır. Çünkü hükümet, yabancı yardımlara yani ülkenin vücudunu kemiren kredilere ve yatırımcılara bağımlıdır. Sanayi inkılabı yapamaz, ekonomik kaynaklarını geliştiremez. Yozlaşmış vaka cinsindedir, ideolojik değildir. Ümmetin Hanif dininden uzaktır. Ekonomik sistem dâhil bütün hayat sorunlarını çözen bir sistemin türediği İslam dini ancak ülkeyi kalkındırabilir. El Beşir iktidarına karşı devrime kalkışılmasının en önemli nedenlerinden biri ekonomik yöndür. Zira birçok insan, yoksulluk, yoksunluk, işsizlik ve aşırı pahalılıktan şikâyetçidir.

- **Ordu bütçesinin azaltılması gelince**, yıllardır ordu Sudan bütçesinde aslan payına sahiptir. Onun için bütçedeki payının azaltılmasına çeşitli yöntemlerle güçlü bir direniş sergileyecek, devasa

harcamalarını korumak için gerekçeler yaratacaktır... Ayrıca her iki taraf da mali yolsuzluğa batmış durumdadır, dolayısıyla yolsuzluğu nasıl tedavi edebilirler ki? Mali yolsuzluğu, Allah'tan korkan, insan yapımı hükümlere göre değil de İslami hükümlere göre yöneten kişiler ancak tedavi edebilir.

- **Güvenlik birimlerine gelince**, Amerika, Hızlı Destek Kuvvetleri Komutanı Muhammed Hamdan Daklu'ya (Hamideti) odaklanıyor. Basına çokça açıklamalar yapmış, özellikle Suudi Arabistan ve Mısır'a dış ziyaretlerde bulunmuştur. Dolayısıyla öyle görünüyor ki Sudan'ın geleceğinde Amerika'nın birinci adamı olacaktır. O yüzden Egemenlik Konseyi Başkan Yardımcısı Hamideti, bazı kaynaklara göre yaklaşık bütçede yüzde 25 gibi bir paya sahip olan Hızlı Destek Kuvvetleri'nin yeniden yapılandırılmasına şiddetli bir direnç gösterecektir. Bu nedenle Hamduk hükümetinin, Sudan güvenlik güçlerini yeniden yapılandırma çabası, Amerika'nın Sudan'daki güçlü adamı olan Hamideti ile çatışacaktır!

7- Buna göre geçiş döneminde Sudan'daki siyasi ve ekonomik durumun stabilize olması beklenmiyor:

- **Siyasi istikrarsızlık**. Bir ülkede, silahı yerel uşaklar olan uluslararası çatışma olduğu sürece o ülkede siyasi istikrar olmaz. Uluslararası özel temsilciler ve Sudan'daki büyükelçilerin hareketlilikleri, açıklamaları, eylemleri, yukarıda belirttiğimiz gibi yerel yetkililerle yaptıkları görüşmeler açıkça bunu gösteriyor. Böylesi bir durumda istikrar olmaz. İstikrarsızlık ortamında geçiş döneminde Amerikan desteği ile askeri bir darbenin olması uzak ihtimal değil. Tabii Sudan halkının bu gerçeği fark edip, sömürgeci kâfirler ile avenelerinin kökünü kazımak üzere Allah'a yardım etmeleri, sonra da İslami yönetim olan Nübüvvet metodu üzere Raşidi Hilafet kurmaları müstesnadır... Ardından üstünlük elde edecekler, ülkelerinde güvenli bir şekilde hayat sürecekler ve yeniden Allah'ın olmalarını istediği gibi olacaklardır.

خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ "Siz insanlar için çıkarılmış en hayırlı ümmetsiniz." [Ali İmran 110]

- **Ekonomik istikrarsızlık**. Bu, sömürgeciliğin ülkeye müdahalesinin kaçınılmaz bir sonucudur. Çünkü dikenden üzüm toplanmaz! Yaşananlar bunun tanığıdır. Güney Sudan, ayrıldı ve petrol zenginliği kaybedildi hem de Amerika'nın talimatıyla. O günkü yönetici bu konuda ümmete ihanet etmiştir. Sudan, Afrika'nın gıda sepeti iken aşırı yoksullaşmıştır, çünkü kredi bağımlısı haline gelmiştir. Çiftçilere yardım yapılmayınca araziler atıl kalmış, ürünlerine pazar bulunmayınca da ürünleri çürümeye terk edilmiş, mineral kaynakları yabancı yatırımcıya devredilmiştir vs... Daha da önemlisi, İslam, iktidardan dışlanmış. Allah'ın indirdiği İslam ekonomik sistemi terk edilerek insan yapımı yozlaşmış sistem uygulanmıştır. O halde nasıl ekonomik istikrardan söz edilebilir ki? Aksine geçim sıkıntısı yaşanır. Aziz ve Hâkim olan Allah, muhkem ayetinden şöyle buyurmuştur:

فَمَنْ اتَّبَعَ هُدَايَ فَلَا يَضِلُّ وَلَا يَشْقَى * وَمَنْ أَعْرَضَ عَن ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا "Kim Benim zikrimden yüz çevirirse, mutlaka onun için sıkıntılı bir geçim vardır. Ve kıyamet günü onu, kör olarak haşredeceğiz." [Taha 124]

H.24 Muharrem 1441

M.23 Eylül 2019